

طراحی و پیاده سازی کتابخانه های الکترونیکی

مؤلفین:

مصطفی عبدالهیان دهکردی

(عضو هیات علمی دانشگاه فنی و حرفه ای)

حسین صفری نیا

سرشناسه	: عبدالهیان دهکردی، مصطفی، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: طراحی و پیاده‌سازی کتابخانه‌های الکترونیکی / مؤلف مصطفی عبدالهیان دهکردی، حسین صفری‌نیا.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه فنی و حرفه‌ای، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۴ ص.: مصور.
شابک	: 978-600-8820-30-7
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: کتابخانه‌های الکترونیکی
موضوع	Digital libraries
موضوع	کتابخانه‌های الکترونیکی -- طراحی
موضوع	Digital libraries -- Design
شناسه افزوده	: صفری‌نیا، حسن، ۱۳۵۶ -
رده‌بندی کنگره	: ۰۲۸۵/۰۰۲۵ : ۱۳۰۱۳۰۰۷۸۰۴۰۸۰ / ۲ط۲
رده‌بندی دیویی	: ۰۲۸۵/۰۰۲۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۵۴۶۰۵۶

عنوان کتاب	: طراحی و پیاده‌سازی کتابخانه‌های الکترونیکی
تألیف	: مصطفی عبدالهیان دهکردی / حسین صفری‌نیا
ناشر	: دانشگاه فنی و حرفه‌ای
سال و نوبت چاپ	: ۱۳۹۷ / چاپ اول
شمارگان	: ۵۰۰ جلد
قیمت	: ۱۶۰۰۰ تومان
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۲۰-۳۰-۷
	ISBN: 978-600-8820-30-7

کلیه حقوق این اثر برای مؤلفین و دانشگاه فنی و حرفه‌ای محفوظ است.

آدرس: تهران میدان ونک خیابان برزیل شرقی پلاک ۴ - تلفن: ۴۲۳۵۰۰۰۰-۲۱.

پست الکترونیک: Entesharat@tvu.ac.ir، وب سایت: Tvu.ac.ir

دانشگاه فنی و حرفه‌ای

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیشگفتار مولفین	۱
۱- فصل اول : فناوری اطلاعات و کتابخانه	۳
۱-۱- فناوری اطلاعات و کتابخانه	۴
۲-۱- کتابخانه دیجیتال چیست	۷
۳-۱- کتابخانه مجازی	۱۱
۵-۱- بهانه های ترکیبی یا یونیدی	۲۱
۲- فصل دوم : شیء دیجیتال	۳۳
۱-۲- شیء دیجیتال چیست	۳۴
۲-۲- کاربرد شناسی شیء دیجیتال	۳۵
۳-۲- ویژگی های قالب مدارک دیجیتالی	۳۶
۳- فصل سوم : کتاب دیجیتال	۴۲
۱-۳- کتاب دیجیتالی	۴۳
۲-۳- مجله الکترونیکی	۴۷
۳-۳- خبر داده	۴۸
۴- فصل چهارم : نرم افزار کتابخانه دیجیتال	۵۹
۱-۴- نرم افزار کتابخانه دیجیتال	۶۰
۲-۴- فرآیند مدیریت در کتابخانه دیجیتالی	۶۳
۳-۴- خدمات متنوع بازیابی اطلاعات در محیط کتابخانه دیجیتال	۶۵
۵- فصل پنجم : کاوش در کتابخانه دیجیتالی	۶۸
۱-۵- کاوش در کتابخانه دیجیتالی	۶۹
۲-۵- انواع جستجوی پیشرفته در کتابخانه دیجیتالی	۷۰

۷۲	۳-۵- الگوهای جدید جستجو و رتبه بندی نتایج
۷۵	۶- فصل ششم : رابطه کاربر و کتابخانه دیجیتالی
۷۶	۱-۶- رابطه کاربر و کتابخانه دیجیتالی
۷۸	۲-۶- طراحی رابط کاربر (ساختار)
۸۱	۳-۶- طراحی رابط کاربر (ظاهر و کاربر)
۸۳	۷- فصل هفتم : حق مولف در محیط دیجیتالی
۸۴	۱-۷- حق مولف در محیط دیجیتالی
۸۶	۲-۷- آموزش الکترونیکی و کتابخانه دیجیتالی
۹۲	۸- فصل هشتم : طراحی سایت و سایت ساده کتابخانه الکترونیکی

پیشگفتار مولفین

کتابخانه‌های دیجیتال سازمان‌هایی هستند که منابعی شامل کارمندان متخصص را دارا می‌باشند و وظیفه آن‌ها انتخاب، سازماندهی، پیشنهاد دهی عقلانی برای دسترسی، توزیع کردن، محافظت از جامعیت منابع و تضمین پایداری آنان در طول زمان می‌باشد و بنابراین برای استفاده آسان و با صرفه توسط یک جامعه یا مجامع عامه از جوامع طرح‌ریزی شده‌است. سر در گمی‌های موجود در مورد این عبارت ناشی از آن است که در طول سال‌ها عبارات متنوعی برای این مفهوم به کار برده شده‌است (مانند کتابخانه‌های الکترونیکی، معرفی، کتابخانه‌های بدون دیوار) و دقیقاً مشخص نبود که معنای واقعی هر کدام از این مفاهیم چیست؟ از سوی دیگر، کتابخانه‌های دیجیتال مورد توجه حوزه‌های مختلف پژوهشی و تحقیقاتی است. برخی از کتابخانه‌ها در دنیای مهم در نقش بایگانی‌های درازمدت عمل می‌کنند مانند آرشیو و بایگانی اینترنت. فناوری‌های IT به فناوری‌هایی اطلاق می‌شود که امکانات لازم برای جمع‌آوری، انباشت پردازش، توزیع اطلاعات فراهم می‌کند. محور این فناوری، رایانه و ارتباطات راه دور است. رایانه‌ها اساساً کارپردازش را تسهیل می‌کنند. اطلاعات را انجام می‌دهند و ارتباطات راه دور، امکان بخش و توزیع این اطلاعات را در سطحی بسیار وسیع فراهم می‌سازد. فناوری یکی از دستاوردهای آدمی است که در ایجاد فرهنگ و تمدن بشری نقش مهمی داشته‌است. هیچ جنبه‌ای از زندگی انسان‌ها را نمی‌بینیم که از فناوری تأثیر نپذیرفته باشد. کتابخانه‌ها از جمله کتابخانه‌های تخصصی از این قاعده کلی مستثنی نیستند. خود فناوری ساخت کاغذ و چاپ متحرک، محرکه کتابخانه‌ها را به سرعت بی‌سابقه‌ای افزایش داد، این افزایش بر همه جنبه‌های کتابداری تأثیر نهاد و عین مهم در وجود آمدن کتابداری حرفه‌ای بود. این مسیر روز به روز در حال تحول و پیشرفت است و جهت آن با سرعت افزایش تواناییهای انسان در به دست آوردن دقیق اطلاعات می‌باشد. ۱۲۳. فناوری رایانه‌ای با توجه به این که از توانایی انباشت و آماده‌سازی حجم بزرگی از اطلاعات برخوردار بود به کتابخانه‌ها راه یافت و مورد استفاده قرار گرفت. جستجوی پیوسته در بانک‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی تحولاتی را بوجود آورد که به متخصصان رایانه یا متخصصان شبکه کتابخانه منجر شد. شبکه اینترنت باهدف تسهیل ارتباطات بشری، رایانه‌ها را به خدمت گرفت. توسعه این شبکه به ایده دهکده جهانی و به دنبال آن مفاهیمی مانند کتابخانه‌های الکترونیک یا مجازی انجامید.

آنچه موجب شده است که کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی از فناوری نوین استفاده کنند عبارتست از: سرعت، حافظه، دقت بسیار زیاد در فراهم آوری، انباشت و بازیابی اطلاعات به مدد رایانه و صرفه جویی در نیروی انسانی، ایجاد ارزش افزوده، انعطاف پذیری در برابر نیازهای گوناگون، دسترسی یکپارچه به اطلاعات، امکان استفاده ارزان از اطلاعات سایر کتابخانه ها و پایگاه ها داده ها، امکان روزآمد کردن و اصلاح اطلاعات به شکلی ساده و سریع و اشتراک منابع فناوری اطلاعات در کتابخانه ها کارکردهای مختلفی دارد. این کارکردها را می توان به دو گروه کلی دسته بندی کرد. فعالیتهای اساسی و داخلی کتابخانه نظیر: مجموعه سازی، فهرست نویسی، امانت و کنترل نشریات ادواری دیگری خدمات اطلاع رسانی مانند: آگاهی رسانی جاری، اشد به گزینشی اطلاعات، خدمات مرجع، خدمات پیوسته و تحویل مدرک. سرفصل ها و ناوین موضوعی این کتاب به گونه ای است که می تواند به عنوان مرجعی جهت تدریس و آموختن درس طراحی و پیاده سازی کتابخانه های الکترونیکی در مقطع کاردانی برای دانشجویان رشته فناوری اطلاعات ورد استفاده و بهره برداری قرار گیرد.

مهندس حسین مغری نیا

مهندس محسنی عبدالهیان

پاییز ۱۳۹۷